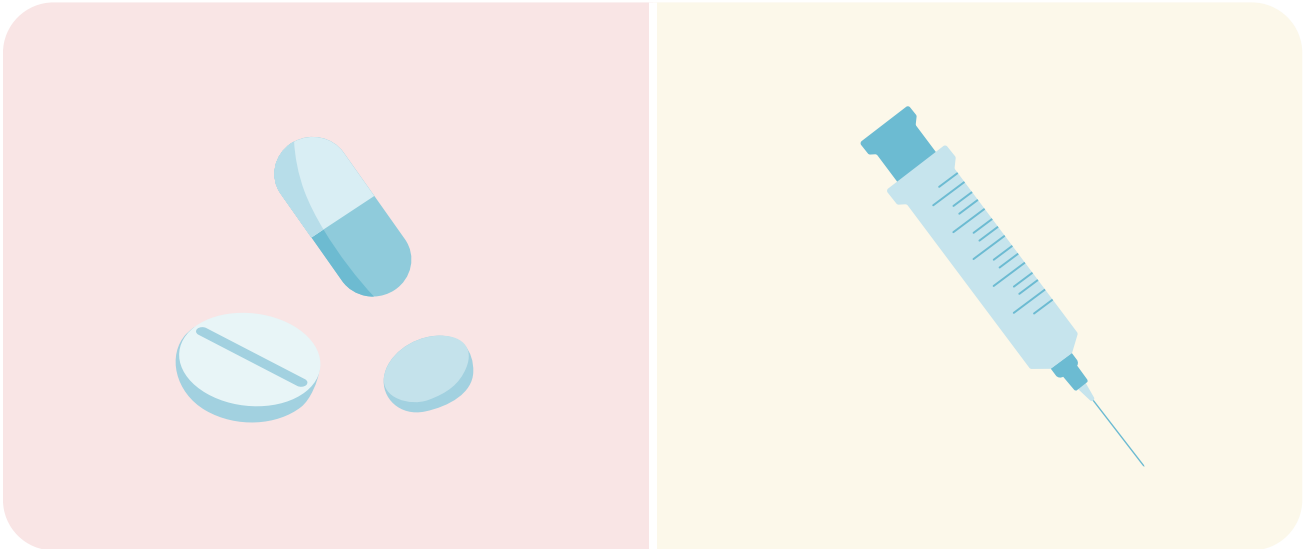

Samenvattingskaart

V&VN handreiking Voor Toediening Gereed Maken

Als verzorgende, verpleegkundige of verpleegkundig specialist draag je zorg voor het veilig klaarmaken van een geneesmiddel vóór toediening aan de zorgvrager. Dit vraagt om specifieke handelingen, die je zorgvuldig, in alle rust en in samenwerking met een collega uitvoert. In deze samenvattingskaart bij de V&VN handreiking Voor Toediening Gereed Maken (VTGM) van geneesmiddelen vind je een globaal overzicht van de stappen die je zet bij VTGM van parenteralia en bij VTGM van oralia.

Op pagina 2 tot en met 4 van deze samenvattingskaart lees je meer informatie over oralia. Op pagina 5 tot en met 8 lees je meer informatie over parenteralia.

VTGM van oralia

In onderstaande stappenplan staan de belangrijkste handelingen en aandachtspunten in het proces van VTGM van oralia. Hieronder valt: het uiteen laten vallen, het fijnmaken, of het openen van een geneesmiddel.

Stap 1 - Indicatiestelling

Zorgvragers kunnen moeite hebben met de inname van geneesmiddelen. Denk aan zorgvragers die lijden aan slikproblemen (dysfagie) of zorgvragers met een voedingssonde. Neem bij signalen van een innameprobleem contact op met de arts.

Bij niet-behandelbare slikproblemen geeft de arts de indicatie voor VTGM van oralia.

Bij behandelbare slikproblemen kan de arts een tijdelijke indicatie geven voor VTGM van oralia.

Let op!

De indicatie VTGM van oralia wordt vastgelegd in het patiëntendossier en indien nodig ook op de toedienlijst.

Stap 2 - Verifieer

Bij een **zorgvrager met een nieuwe indicatie voor VTGM van oralia** vinden de volgende acties plaats:

- **Arts, apotheker en/of bevoegde zorgverlener** controleert alle bestaande medicatie.
- **Arts en/of apotheker** stelt de geschikte farmaceutische vorm vast of stelt een ander geneesmiddel vast.
- **Apotheker** stelt de methode van VTGM vast.

Bij een **zorgvrager met een bestaande indicatie voor VTGM van oralia die nieuwe medicatie krijgt** vinden de volgende acties plaats:

- **Apotheker** stelt bij elk nieuw voorgeschreven geneesmiddel vast welke farmaceutische vorm, ander geneesmiddel of methode van VTGM in aanmerking komt.

Let op!

Niet ieder geneesmiddel is geschikt om uiteen te laten vallen of fijn te maken. Maak de keuze altijd in overleg met een bevoegd arts of zorgprofessional.

1. Kijk eerst naar een andere geschikte toedienvorm.
2. Is dat niet mogelijk? Kijk dan naar een ander geneesmiddel met andere toedienvorm.
3. Is er geen alternatief beschikbaar? Kies dan voor het uiteen laten vallen van het geneesmiddel in water. Bij risico op verslikken kun je het tablet fijnmaken en mengen met halfvast voedsel.

Stap 3 - Uitvoeren VTGM

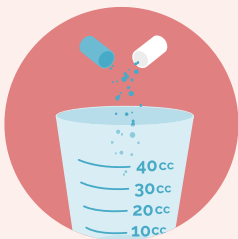
- Maak de medicatie gereed volgens de procedures die gelden in jouw zorgorganisatie, waaronder protocollen, voorschriften van de apotheker of instructies op [oralia.nl](https://www.oralia.nl).
- Vermijd of beperk zoveel mogelijk jouw eigen blootstelling aan het geneesmiddel
- Werk hygiënisch: draag schone kleding, geen zichtbare sieraden of horloges, gewassen of gedesinfecteerde handen en draag handschoenen (het dragen van handschoenen is afhankelijk van de afspraken die hierover zijn gemaakt).

Methode: Uiteen laten vallen

- Laat een tablet uiteenvallen in (handwarm of lauw) water.
- Roer of schud als dat nodig is.

Deze methode is niet geschikt voor harde capsules en kan soms wat langer duren.

Methode: Capsule openmaken

Open de capsule boven een maatbeker. Hierna kun je de inhoud van de capsule verder bewerken als fijngemaakt tablet.

Methode: Fijnmaken

- Gebruik bij het fijnmaken van een tablet bij voorkeur een maalapparaat of hulpmiddel. In de thuiszorg kan eventueel gebruik worden gemaakt van twee lepels.
- Meng vervolgens het poeder met water. Als er een risico is op verslikken, dan heeft vermenging met halfvast voedsel de voorkeur.
- Reinig de gebruikte materialen na elke maalactie.

Het fijnmaken van medicatie is **niet toegestaan** bij risicovolle stoffen of bij geneesmiddelen die bij fijnmaken minder effectief/schadelijk worden.

→ Bekijk hoofdstuk 3 van de handreiking voor meer informatie over geneesmiddelen die je vanwege gezondheidsrisico's niet mag bewerken. Ook vind je extra aandachtspunten bij het fijnmalen van geneesmiddelen.

Controle op het klaarmaken

De controle wordt uitgevoerd door een bevoegd en bekwame collega. In de volgende bijzondere situaties is een fysieke controle van het proces van VTGM van oralia nodig:

- Als er een berekening nodig is.
- Als een deel van een door de apotheek geleverd geneesmiddel afgemeten of afgewogen moet worden.

Let op!

Is een fysieke controle door een collega **niet** mogelijk, laat VTGM-handelingen dan controleren via:

- Een beveiligde internet-videoverbinding met een bevoegde en bekwame collega op afstand, of
- Een fysieke controle door een bekwame patiënt of mantelzorger (enkel als dit vooraf is afgesproken en vastgelegd in het zorg of behandelplan).
- Vervang de dubbele controle **nooit** door een enkele controle. Leg de controles altijd vast door middel van een paraaf in het daarvoor bestemde systeem.

VTGM van parenteralia

In onderstaande stappenplan staan de belangrijkste handelingen en aandachtspunten in het proces van VTGM van parenteralia. Hierbij gaat het om eenvoudige aseptische handelingen, zoals het klaarmaken van injecties, spuiten voor spuitpompen of infusen.

→ Voor VTGM-in-serie gelden aanvullende eisen. Bekijk hoofdstuk 2 van de handreiking voor de eisen bij VTGM-in-serie.

Stap 1 - Vertaling: van medicatieopdracht naar handeling

Controleer of de medicatieopdracht klopt en bepaal welke VTGM-handelingen nodig zijn. Raadpleeg daarnaast de algemene VTGM-procedure en het handboek Parenteralia van je eigen organisatie. Lees de bijsluiten en/of de samenvatting van productkenmerken (SmPC) van het geneesmiddel. Houd ook rekening met eventuele (extra) voorschriften en werkinstructies vanuit jouw organisatie.

Let op!

Parafeer na elke afzonderlijke VTGM-handeling (stap 1 t/m 5). Leg je eigen parafen en die van de collega die de stappen controleert vast in het daarvoor bestemde systeem. De parafen blijven altijd traceerbaar, in ieder geval tot toediening.

Stap 2 - Toedienetiket aanmaken

Bereken de hoeveelheid

Een zorgprofessional die bevoegd en bekwaam is in medisch rekenen, voert de berekening uit.

- Bereken hoeveel van het geneesmiddel, het oplosmiddel en/of het verdunningsmiddel je nodig hebt. Gebruik hiervoor een sjabloon, een rekentool van je eigen organisatie of een bestaande berekening. Dit laatste geldt alleen als de dosering van het uitgangproduct hetzelfde is.
- Laat de berekening door een bevoegde en bekwame collega controleren.

Maak toedienetiket

Zet de medicatieopdracht om in een leesbaar (bij voorkeur elektronisch) toedienetiket. In sommige zorgsettingen, bijvoorbeeld het ziekenhuis, is deze handeling meestal geautomatiseerd. Controleer het etiket goed. Zo verzekert je dat de medicatieopdracht, het product en de identiteit van de zorgvrager overeenkomen.

GENEESMIDDEL TOEGEVOEGD	
Geneesmiddel:	
Hoeveelheid:	Houdbaar t/m:
Oplos- of verdunningsmiddel:	
Datum:	Paraaf:
Tijd:	Controleparaaf:
Naam:	Geslacht:

Uitzonderingen

Het aanmaken van een toedienetiket is niet noodzakelijk:

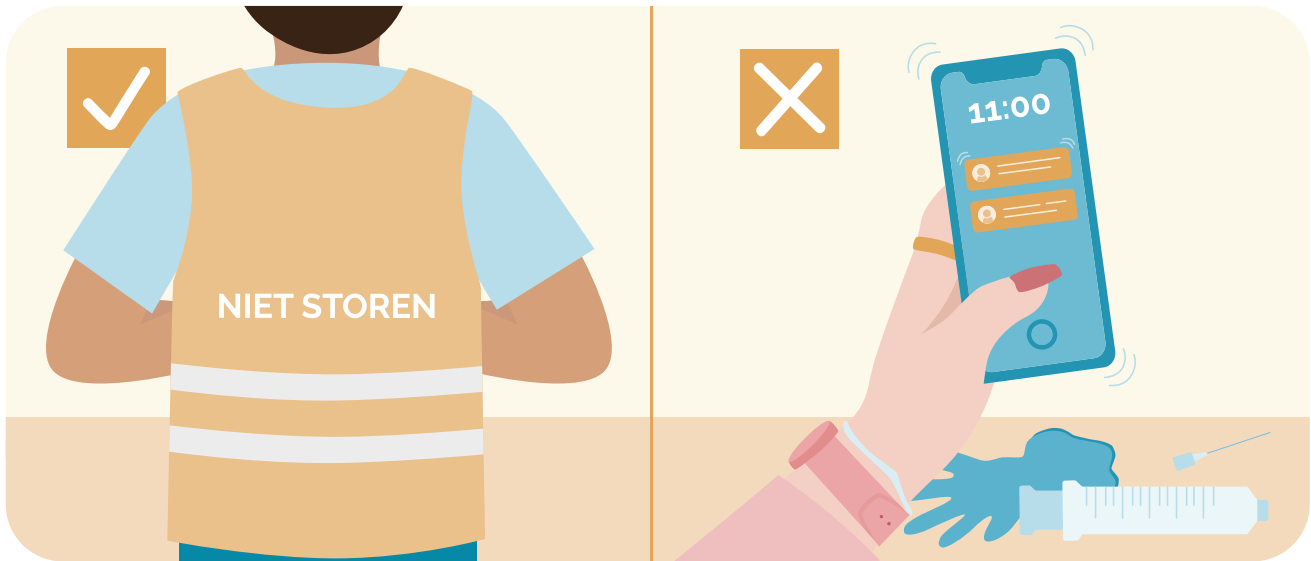
- in spoedeisende situaties;
- bij het klaarmaken van spuiten uit ampullen of flacons direct voor het toedienmoment bij de zorgvrager waarbij geen kans is op verwisseling;
- in de thuissituatie waarbij geen kans is op verwisseling.

Stap 3 - Bereid je voor

- Verzamel de materialen die je nodig hebt. En leg het geneesmiddel klaar.
- Desinfecteer de werkplek en de materialen die je gaat gebruiken met een desinfectiemiddel met 70 of 80% alcohol. Hanteer een inwerktijd van minimaal 30 seconden.
- Controleer of het geneesmiddel overeenkomt met het recept of de toedienlijst.
- Controleer de houdbaarheid van het geneesmiddel en vervaldata van materialen, zoals naalden en spuiten.

Stap 4 - Voor Toediening klaarmaken

- Werk in een rustige omgeving.
- Draag schone dienstkleding.
- Draag geen horloges en zichtbare sieraden.
- Vermijd aanraking met andere voorwerpen.
- Was of desinfecteer je handen.
- Draag handschoenen voor eenmalig gebruik.
- Werk op een schoon en opgeruimd werkblad.
- Werk volgens het handboek, de voorschriften en werkinstructies (zie stap 1).
- Etiketteer het product direct na het klaarmaken.
- Voer de VTGM-handelingen volgens de VTGM-protocollen van je zorgorganisatie uit.
- Leg de VTGM-handelingen vast in het daarvoor bestemde systeem van je zorgorganisatie.

Stap 5 - Controle op het klaarmaken

Laat je VTGM-handelingen (stap 1 t/m 4) altijd controleren door een collega die bevoegd en bekwaam is om deze controle uit te voeren. Je collega voert een CHECK uit:

- C** Controleer de medicatieopdracht voor de juiste patiënt.
- H** Hanteer het juiste geneesmiddel en het juiste oplos- of verdunningsmiddel (kijk naar de lege ampullen/flacons incl. vervaldatum).
- E** Evalueer bij het bereide middel de concentratie, aanwezigheid van verkleuring, vertroebeling of uitkristallisatie en de bewaartermijn.
- C** Controleer het toedienetiket inclusief de houdbaarheid en vervaldatum.
- K** Kijk de berekening na (juiste volumes van het geneesmiddel en het oplosmiddel).

Let op!

Is een fysieke controle door een collega **niet** mogelijk, laat VTGM-handelingen dan controleren via:

- Een beveiligde internet-videoverbinding met een bevoegde en bekwame collega op afstand, of
- Een fysieke controle door een bekwame patiënt of mantelzorger (enkel als dit vooraf is afgesproken en vastgelegd in het zorg of behandelplan).
- Vervang de dubbele controle **nooit** door een enkele controle. Leg de controles altijd vast door middel van een paraaf in het daarvoor bestemde systeem.